

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ความเหมาะสมของการบัญญัติให้การกระทำความผิดเล็กน้อยที่ได้บัญญัติให้เป็นลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดอาญา

ในการศึกษาถึงความเหมาะสมของการบัญญัติให้การกระทำความผิดเล็กน้อยที่ได้บัญญัติให้เป็นลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดอาญา ได้ใช้วิธีการศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายอาญา อันประกอบด้วยลักษณะของกฎหมายอาญาและแนวความคิดในการบัญญัติกฎหมายอาญา เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงขอบเขตที่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายอาญา แล้วนำไปพิจารณากับการบัญญัติความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา ผลการศึกษาพบว่า การนำมาตราการทางอาญามาใช้บังคับกับการกระทำความผิดเล็กน้อย ที่ได้บัญญัติให้เป็นลหุโทษเป็นการใช้กฎหมายอาญาเกินขอบเขตที่เหมาะสม ดังที่ได้ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

จากการศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายอาญา พบว่าจากการพิจารณากฎหมายอาญาอย่างมีความสัมพันธ์กับระบบของสังคม กฎหมายอาญามีฐานะเป็นมาตรการควบคุมสังคมอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นกระบวนกรที่เป็นทางการ และมีลักษณะเฉพาะตัวคือ การมีมาตรการบังคับเป็นการแสดงออกซึ่งการดำเนินในทางศีลธรรมของชุมชน ต่อการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างรุนแรง

กฎหมายอาญาเป็นมาตรการที่มีความรุนแรงและสิ้นเปลือง ความพยายามที่จะกำหนดขอบเขตอันเหมาะสมในการใช้กฎหมายอาญาเป็นมาตรการควบคุมความสงบเรียบร้อยและพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ได้ปรากฏอยู่ในแนวความคิดต่าง ๆ ซึ่งอาจจำแนกได้เป็นสองกลุ่ม คือ แนวความคิดในเชิงหลักเกณฑ์ และแนวความคิดในเชิงปฏิบัติ

แนวความคิดในเชิงหลักเกณฑ์เป็นกลุ่มที่ใช้ปรัชญาในทางศีลธรรมและการเมืองในการกำหนดขอบเขตของกฎหมายอาญา ตัวอย่างของกลุ่มความคิดนี้ ได้แก่

1. Anarchistic Principle ซึ่งถือว่าสังคมและรัฐควรจะให้เสรีภาพแก่ทุกคนอย่างเต็มที่ในการกระทำตามที่เขาต้องการ
2. Formalistic Principle ซึ่งถือว่าสังคมควรให้เสรีภาพในการกระทำแก่ทุกคนอย่างเต็มที่ ตราบเท่าที่เขาไม่ยุ่งเกี่ยวกับเสรีภาพอย่างเดียวกันนั้นของผู้อื่น
3. Legal Moralism ถือว่ารัฐสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือบังคับให้ประชาชนปฏิบัติตามอยู่ภายในกรอบและมาตรฐานทางศีลธรรมที่สังคมยึดถืออยู่
4. Harm Principle ถือว่าสังคมควรเข้าไปแทรกแซงเสรีภาพในการกระทำของปัจเจกบุคคลเฉพาะในกรณีเพื่อป้องกันอันตรายต่อบุคคลอื่นเท่านั้น และ
5. Offense Principle ถือว่ารัฐสามารถใช้กฎหมายจำกัดเสรีภาพในการกระทำของบุคคลได้ แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่ก่ออันตรายต่อบุคคลอื่น ถ้าการกระทำนั้นทำให้เกิดการล่วงเกินต่อความรู้สึกของคนทั่วไป

ส่วนแนวความคิดในเชิงปฏิบัตินั้น เป็นกลุ่มที่ใช้ข้อพิจารณาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายมาเป็นหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา กล่าวคือ นอกจากจะพิจารณาถึงความชอบธรรมของสังคมในการจำกัดเสรีภาพในการกระทำแล้ว ยังพิจารณาถึงผลดีผลเสียที่สังคมจะได้รับจากการบังคับใช้กฎหมายอาญากับการกระทำนั้นด้วย แก่นความคิดของกลุ่มนี้คือ ถ้าผลเสียที่อาจเกิดขึ้นมีมากกว่าผลดีก็ไม่ควรบัญญัติกฎหมายนั้น กลุ่มความคิดนี้อาจแบ่งได้ออกเป็นสองพวกคือ

1. Victimless Crimes กลุ่มนี้ได้มุ่งประเด็นความสนใจไปยังความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย โดยยกปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติจากการบังคับใช้กฎหมายกับความผิดประเภทนี้เป็นเหตุผลในการยกเลิกความผิด
2. Cost - Benefit Approach ใช้การประเมินหรือเปรียบเทียบผลดีผลเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายอาญาในการจำกัดเสรีภาพในการกระทำ โดยพิจารณาทั้งผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและไม่เป็นรูปธรรม นอกจากนั้นแล้ว ยังให้เปรียบเทียบระหว่างการใช้มาตรการทางอาญากับมาตรการประเภทอื่นในการดำเนินการกับการกระทำอย่างเดียวกัน อาทิ เช่น มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางการปกครอง มาตรการที่ควรเลือกใช้คือ มาตรการที่สามารถให้ประโยชน์ได้สูงสุด และถ้าไม่มีมาตรการชนิดใดเลยที่สามารถให้ผลดีมากกว่าผลเสีย กลุ่มนี้มีความเห็นว่าทางเลือกที่เหมาะสมคือ การไม่ดำเนินการอย่างใด ๆ กับการกระทำนั้นเลย

ประเด็นสุดท้ายที่สำคัญที่สุดของการพิจารณาในแนว Cost - Benefit Approach คือ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด กลุ่มนี้ให้พิจารณาด้วยว่า ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการควบคุมการกระทำนั้นจะก่อประโยชน์ได้มากกว่าหรือไม่ ถ้าจะนำไปใช้ควบคุมการกระทำอื่น หรือใช้ในกิจกรรมอื่นของสังคม ซึ่งอาจไม่ใช่การบังคับใช้กฎหมาย

แนวความคิดต่าง ๆ เหล่านี้ แม้จะได้เสนอหลักเกณฑ์เพื่อใช้ในการบัญญัติกฎหมายอาญา แตกต่างกันออกไปตามปรัชญาและเหตุผลของแต่ละกลุ่ม แต่สิ่งที่ทุกกลุ่มความคิดเห็นนี้ต้องกันคือ การที่รัฐหรือสังคมจะใช้กฎหมายอาญาเป็นมาตรการควบคุมความสงบเรียบร้อย และพฤติกรรมของบุคคลในสังคมนั้นควรต้องมีขอบเขต และผลจากการศึกษาพบว่า เงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับว่าควรเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กำหนดขอบเขตอันเหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายอาญาประกอบด้วย

1. เป็นการกระทำที่มีข้อควรตำหนิในทางศีลธรรมจากชุมชนอย่างรุนแรง
2. ภัยอันตรายอันอาจเกิดจากการกระทำดังกล่าว ต้องมีความสำคัญแก่บัญญัติกฎหมายเดิมที่จะใช้โทษอาญากับการกระทำนั้น และมุ่งหวังที่จะให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาใช้ทรัพยากรของตนไปกับการบังคับใช้กฎหมายนั้น และควรเป็นการกระทำที่มีความใกล้เคียงกับภัยอันตรายที่ต้องการป้องกัน และการห้ามกระทำดังกล่าว ยังต้องไม่เป็นการจำกัดเสรีภาพในการกระทำจนเกินสมควร
3. การบังคับใช้กฎหมายอาญากับการกระทำใด ต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งได้แก่ความสำเร็จในการป้องกันมิให้มีการกระทำดังกล่าวและภัยอันตรายอันอาจเกิดจากการกระทำนั้น
4. ไม่มีมาตรการอื่นที่สิ้นเปลืองน้อยกว่าหรือให้ผลมากกว่ากฎหมายอาญา
5. การใช้ทรัพยากรใด ๆ ไปในการบังคับใช้บทบัญญัตินั้น เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้ว
6. การยกเลิกความผิดนั้นอาจก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี

เมื่อนำหลักเกณฑ์เหล่านี้มาพิจารณากับการบังคับใช้กฎหมายอาญากับการกระทำต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติให้เป็นโทษในประมวลกฎหมายอาญา พบว่า มีความไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา ในประการดังนี้

1. การกระทำต่าง ๆ ที่ได้นำมาบัญญัติให้เป็นลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา แม้จะเป็นการกระทำที่มีข้อควรตำหนิในทางศีลธรรมอยู่บ้าง แต่ไม่รุนแรง ประกอบกับการกำหนดให้ต้องรับผิดชอบได้กระทำโดยไม่เจตนา จึงทำให้การกระทำความผิดลหุโทษขาดเงื่อนไขในเรื่องความน่าตำหนิในทางศีลธรรม

2. ภัยอันตรายอันอาจเกิดจากความผิดลหุโทษเป็นภัยอันตรายชนิดเดียวกับการกระทำในภาคความผิดของประมวลกฎหมายอาญา แต่ไม่ใช่การกระทำที่รุนแรงและมีความสำคัญถึงขนาดที่ผู้บัญญัติกฎหมายจะเต็มใจใช้โทษอาญาที่แท้จริง หรือใช้กระบวนการทางอาญาที่เคร่งครัดกับการกระทำนั้น

3. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการบัญญัติความผิดลหุโทษมีความเป็นไปได้น้อย เนื่องจากโทษที่ใช้และความแน่นอนในการลงโทษมีความน่าเชื่อถือแคลงสูง ในทางตรงกันข้าม การบังคับใช้กฎหมายอาญากับความผิดลหุโทษยังอาจก่อให้เกิดผลเสียได้หลายประการ ดังนี้

ก) เป็นการสูญเสียโอกาสที่จะใช้ทรัพยากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไปกับการกระทำความผิดอื่นที่มีความร้ายแรงมากกว่า และเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและผิดพลาด

ข) เป็นเพียงการหลอกลวงและก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าปัญหาอันเกิดจากการกระทำต่าง ๆ ที่นำมาบัญญัติเป็นความผิดได้รับการแก้ไขหรือป้องกันแล้ว ทำให้ขาดแรงผลักดันที่จะแสวงหามาตรการอื่นที่มีประสิทธิภาพดีกว่ามาใช้แทน

ค) ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ เป็นเหตุให้ความเคารพกฎหมายของประชาชนลดลง เป็นช่องทางให้เจ้าพนักงานทุจริตประพฤตินิยมชอบ และส่งผลต่อมาให้ประชาชนเกิดความรู้สึกต่อต้านเกลียดชัง และปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ง) ทำให้ความเข้าใจในคำว่า "ความผิดอาญา" หรือ "อาชญากรรม" ผิดเพี้ยนเบี่ยงเบนไปจากที่ควรจะเป็น อันจะเป็นเหตุให้เกิดการนำเอาโทษจำคุกไปใช้ในทางที่ผิด

4. มีมาตรการในทางการปกครองที่สามารถนำมาใช้แทนได้ดีกว่า

5. สามารถนำทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบังคับใช้ความผิดลหุโทษไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ดีกว่า โดยนำไปบังคับใช้ความผิดอื่นที่ร้ายแรงและมีความสำคัญกว่ามาก

6. ในส่วนของผลจากการยกเลิกความผิดนั้น มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละความผิด ความผิดบางอย่างสามารถยกเลิกได้โดยไม่ว่าจะก่อให้เกิดผลเสียประการใด ความผิดบางอย่างหากนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับอื่นน่าจะให้ผลที่ดีกว่า แต่ก็มีบางความผิดบางอย่างที่น่าจะนำไปบัญญัติรวมไว้กับความผิดในภาคความผิดของประมวลกฎหมายอาญา

ดังนั้น ผลจากการนำหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบัญญัติกฎหมายอาญามาวิเคราะห์กับการบัญญัติความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา จึงปรากฏผลว่าการนำมาตราทางอาญามาใช้บังคับกับการกระทำความผิดเล็กน้อยที่ได้บัญญัติให้เป็นลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา เป็นการใช้กฎหมายอาญาเกินขอบเขตที่เหมาะสม

ความเหมาะสมของบทบัญญัติ เรื่องลหุโทษ ในประมวลกฎหมายอาญา

ในส่วนนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาสภาพทั่วไปของการบังคับใช้กฎหมายอาญาในประเทศไทย และการบังคับใช้ความผิดลหุโทษ แล้ววิเคราะห์ปัญหาจากบทบัญญัติเรื่องลหุโทษ ผลการศึกษาพบปัญหาจากบทบัญญัติเรื่อง ความหมาย การกระทำที่บัญญัติให้เป็นความผิด และมาตรการบังคับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าบทบัญญัติ เรื่องลหุโทษบางเรื่อง ในประมวลกฎหมายอาญาไม่เหมาะสมกับระบบกฎหมายในปัจจุบัน ดังที่ได้ปรากฏดังนี้

จากการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการบังคับใช้กฎหมายอาญาในประเทศไทย พบว่า นอกจากประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีกฎหมายที่มีโทษทางอาญาใช้บังคับอยู่เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าสี่ร้อยฉบับ โดยบัญญัติขึ้นในระยะเวลาดัง ๆ กัน และพบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการบัญญัติกฎหมาย เฉพาะในส่วนของการกำหนดอัตราโทษปรับ รวม 2 ลักษณะ คือ

1. อัตราค่าปรับที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายที่ได้ตราขึ้นใช้บังคับหลังจากประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาแล้วมีแนวโน้มว่า ได้มีอัตราที่สูงกว่าค่าปรับที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายที่บัญญัติขึ้นก่อน หรือในช่วงเวลาเดียวกัน หรือในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา
2. อัตราค่าปรับที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายที่ได้ตราขึ้นใช้บังคับหลังจากประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ไม่ได้สัดส่วน หรือไม่สัมพันธ์กับอัตราโทษจำคุก ดังเช่นการกำหนดอัตราโทษในชั้นร่างประมวลกฎหมายอาญา

นอกจากนี้ จากการศึกษาถึงกฎหมายที่มีโทษทางอาญาระดับต่าง ๆ ยังพบว่า มีความผิดตามกฎหมายหลายฉบับมีความใกล้เคียงกับลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ตลอดจนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตกรุงเทพมหานคร และเทศบัญญัติของบางจังหวัด เป็นต้น

เมื่อนำผลของการศึกษานี้มาประกอบกับการวิเคราะห์บทบัญญัติ เรื่องลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา พบปัญหาจากบทบัญญัติ ดังนี้

ก. ความหมาย

ความหมายของความผิดลหุโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาคือ "ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน" การกำหนดความหมายเช่นนี้มีผลเป็นการจำแนกความผิดอาญาออกเป็น 2 ประเภท คือ ความผิดลหุโทษและความผิดที่ไม่ใช่ความผิดลหุโทษ โดยมีอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นเกณฑ์จำแนก

เมื่อประกอบเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในระบบกฎหมายไทย เกี่ยวกับการกำหนดอัตราโทษปรับ จึงก่อให้เกิดความสับสน การบังคับใช้กฎหมายขาดความแน่นอน แปรปรวน และเบี่ยงเบนเจตนาในการตราบทบัญญัติต่าง ๆ ขึ้นใช้กับความผิดลหุโทษ ซึ่งไม่สอดคล้องเหตุผล เนื่องจากการกระทำอย่างเดียวกันในช่วงเวลาหนึ่งเป็นความผิดลหุโทษ แต่ในอีกช่วงเวลาหนึ่งเมื่อมีการแก้ไขอัตราโทษปรับให้เหมาะสมกับค่าของเงินที่เปลี่ยนไป ความผิดนั้นกลายเป็นความผิดที่ไม่ใช่ความผิดลหุโทษ หรือเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงหรือระดับที่สังคมไม่อาจทนทานได้ในระดับที่ผู้บัญญัติกฎหมายตัดสินใจใช้โทษจำคุกเท่ากัน แต่กำหนดอัตราโทษปรับไว้ต่างกัน ทำให้ความผิดหนึ่งเป็นความผิดลหุโทษ แต่อีกความผิดหนึ่งไม่ใช่ความผิดลหุโทษ อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม เพราะผลที่ติดตามมามีความแตกต่างกันหลายประการ

ข. การกระทำที่นำมาบัญญัติให้เป็นความผิด

ปัญหาได้เกิดขึ้นจากการกระทำที่นำมาบัญญัติให้เป็นความผิด 2 ลักษณะ คือ

1. การกระทำที่นำมาบัญญัติให้เป็นลหุโทษบางความผิดมีความใกล้เคียงกับการกระทำที่เป็นความผิดในภาคความผิดของประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาคือเกิดความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน การวินิจฉัยความผิดให้ถูกต้องทำได้ยาก ทำให้การบังคับใช้กฎหมายผิดพลาดและไม่เป็นธรรมได้ง่าย
2. การกระทำที่นำมาบัญญัติให้เป็นลหุโทษบางความผิดมีความใกล้เคียงกับความผิดตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญาอื่น ๆ ในส่วนนี้ได้ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนของกฎหมาย เกิดปัญหาในการบังคับใช้และไม่เป็นธรรม

ค. มาตรการบังคับ

ปัญหาที่พบคือ ความบกพร่องของตัวมาตรการบังคับในเรื่องความน่าเชื่อถือ แคลงในผลของการใช้โทษจำคุกระยะสั้นและโทษปรับ ซึ่งอัตราค่าปรับได้กำหนดไว้ในช่วงเวลาที่ค่าของเงินมีความแตกต่างจากปัจจุบันเป็นอย่างมาก และปัญหาในเรื่องความไม่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิด ซึ่งเป็นส่วนที่ได้กล่าวโดยละเอียดในส่วนของ การวิเคราะห์ผลการบังคับใช้กฎหมายอาญากับความผิดลหุโทษ

ดังนั้น ผลของการศึกษาจึงปรากฏว่าบทบัญญัติเรื่องลหุโทษบาง เรื่องที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ไม่เหมาะสมกับระบบกฎหมายในปัจจุบัน

ความเหมาะสมในการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

ในส่วนนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา สภาพทั่วไปของการบังคับใช้กฎหมายอาญาในประเทศไทยในปัจจุบัน ประกอบการวิเคราะห์ถึงปัญหาอันเกิดจากการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เพื่อชี้ให้เห็นว่าการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ไม่เหมาะสมกับระบบกฎหมายในปัจจุบัน

จากการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของความผิดลหุโทษ พบคำว่า "ลหุโทษ" และ "ละหุโทษ" ปรากฏอยู่ในกฎหมายไทยแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยปรากฏอยู่ในกฎหมายสองฉบับ คือ พระไอยการกระบวนคดีและกฎหมายลักษณะโจร ความหมายของคำว่า "ลหุโทษ" และ "ละหุโทษ" ที่พบในกฎหมายสองฉบับนี้น่าจะหมายถึงโทษเบา และนอกจากนี้ในกฎหมายลักษณะโจรยังพบการใช้คำว่า "ลหุโทษ" ในลักษณะของการจัดกลุ่มความผิดตามลำดับความหนักเบาด้วย

ต่อมาในช่วงของการปฏิรูประบบกฎหมายไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คำว่า "ลหุโทษ" ได้ใช้เป็นชื่อประเภทของนักโทษ ตราง และประเภทของคดีหรือความผิด โดยให้ความหมายถึงโทษเบาดังเดิม และเมื่อมีการชำระสะสางกฎหมายโดยรวบรวมบทกฎหมายว่าด้วยความผิดทางอาญาทั้งหลายที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน และจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ขึ้นเป็นแบบประมวลกฎหมายอาญา ในกฎหมายฉบับนี้ได้ปรากฏว่ามีส่วนที่เรียกว่า "ความผิดที่เป็นลหุโทษ" รวมอยู่ด้วย

ความผิดที่ได้นำมาบัญญัติไว้ในส่วน "ความผิดที่เป็นลหุโทษ" นี้ ไม่พบหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่าแต่ละความผิดมีที่มาจากกฎหมายฉบับใด แต่จากการศึกษาถึงกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในช่วงก่อนหน้านั้น ได้พบเค้ามูลของความผิดที่เป็นลหุโทษในกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ กฎหมายลักษณะอาญาราชฎูร พระอัยการลักษณะวิวาทคำตี ประกาศให้ผู้เป็นเจ้าของคนบ้าระวังคนบ้า ร.ศ. 78 พระราชบัญญัติว่าด้วยการทางบก ร.ศ. 79 ประกาศ จ.ศ. 1105 เรื่องช่วยจับผู้ร้าย ประกาศกรมสุขาภิบาล ร.ศ. 117 ประกาศจัดการสะอาดในพระนคร ร.ศ. 117 กฎหมายโปลิศ 53 ข้อ ซึ่งจะรักษาหน้าที่ในพระนครและนอกพระนคร กฎหมายเหล่านี้หากจะนำมาเทียบเคียงกับกฎหมายในระบบปัจจุบันแล้ว น่าจะเทียบได้กับพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบังคับ กรุงเทพมหานคร และเทศบัญญัติ อันเป็นกฎหมายที่มีศักดิ์ต่าง ๆ กัน

Georges Padoux ผู้เป็นประธานกรรมการร่างกฎหมายลักษณะอาญาร่างสุดท้ายได้เคยกล่าวถึงส่วน "ความผิดที่เป็นลหุโทษ" นี้ว่า เป็นการนำเอาความผิดที่ไม่สำคัญมารวมกันไว้ โดยได้รวมเอา Contraventions เกือบทั้งหมด และการกระทำซึ่งควรเป็นความผิด แต่ไม่สมควรที่จะลงโทษรุนแรงเข้าไว้ในส่วนนี้

สำหรับสาเหตุที่ทำให้มีการนำเอาการกระทำความผิดต่าง ๆ เหล่านี้มาบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา ผู้วิจัยเชื่อว่าน่าจะเนื่องมาจากสาเหตุ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง

กฎหมายลักษณะอาญาเป็นผลงานการร่างกฎหมายฉบับแรกของความพยายามที่จะชำระสะสางกฎหมายไทยในสมัยนั้น ความผิดแทบทุกชนิดจึงถูกนำมาบัญญัติรวมไว้ ประการที่สอง ปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ซึ่งความรุนแรงของปัญหาได้ลงมาถึงระดับการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันของเจ้าพนักงานตำรวจ แม้แต่ที่เกี่ยวกับเรื่องเล็กน้อย และประการที่สาม มีแบบอย่างอยู่ในประมวลกฎหมายของต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันประเทศเหล่านั้นหลายประเทศไม่ได้มีส่วนของบทบัญญัติที่กำหนดความผิดเล็กน้อยอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาต่อไป

หลังจากที่ได้ประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญาแล้ว สภาสังคมไทยและระบบกฎหมายไทย ได้มีความเปลี่ยนแปลงตลอดมา มีการตรากฎหมายที่มีโทษทางอาญาขึ้นใช้บังคับเพิ่มขึ้น และประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาแทนกฎหมายลักษณะอาญา ความผิดที่เป็นลหุโทษในกฎหมายลักษณะอาญาส่วนใหญ่ได้ตกทอดต่อมาในประมวลกฎหมายอาญา แต่มีบางความผิดถูกยกเลิกไป เนื่องจากซ้ำซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่น

สิ่งที่น่าสนใจคือ ในขณะที่มีการร่างประมวลกฎหมายอาญานั้น ได้ปรากฏว่ามีความคิดที่จะให้แยกความผิดลหุโทษออกไป แต่ไม่เป็นผล ลหุโทษส่วนใหญ่ยังคงถูกนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

หลังจากที่ได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ก็ยังมีการตรากฎหมายที่มีโทษทางอาญาเพื่อใช้บังคับเพิ่มขึ้นอีก จนถึงปัจจุบันประมาณว่ามีกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในระบบกฎหมายไทยไม่น้อยกว่าสี่ร้อยฉบับ และความผิดตามกฎหมายหลายฉบับมีความใกล้เคียงเป็นอย่างมากกับลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา และนอกจากนี้ยังพบว่าในกฎหมายฉบับต่าง ๆ เหล่านั้น นอกเหนือจากการใช้โทษทางอาญาแล้ว ยังได้ใช้มาตรการบังคับทางกฎหมายในอีกหลายลักษณะ ในการดำเนินการกับการกระทำต่าง ๆ เช่น การใช้มาตรการทางการปกครอง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจออกคำสั่งให้ระงับการกระทำ ระงับการกระทำ หรือเรียกค่าใช้จ่ายตามจำนวนที่เจ้าพนักงานได้จ่ายไปจริง เป็นต้น

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงของสภาสังคมนั้น ไทยได้พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรม ความซับซ้อนของเทคโนโลยี และระบบเศรษฐกิจในสภาสังคมเช่นนี้ ได้ก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการบัญญัติใหม่ที่แตกต่างกันไปจากบทบัญญัติของกฎหมายอาญาแบบดั้งเดิม

เมื่อนำบริบทปัจจุบันของระบบกฎหมายและสภาพสังคมไทยมาวิเคราะห์ถึงปัญหาจากการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ได้พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีดังนี้

1. ทำให้ระบบกฎหมายซับซ้อน เป็นปัญหาในการนำมาบังคับใช้ และไม่เป็นธรรม เนื่องจากความผิดตามกฎหมายของหลายฉบับใกล้เคียงกับลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาเป็นอย่างมาก
2. การบังคับใช้ความผิดลหุโทษไม่มีประสิทธิภาพ เพราะไม่ได้รับความสำคัญเนื่องจากตกอยู่ภายใต้กระบวนการและความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานประเภทเดียวกับความผิดอื่น ๆ ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งสำคัญมากกว่า
3. เป็นการจำกัดมาตรการบังคับที่สามารถนำมาใช้กับการกระทำความผิด และอาจให้ผลได้ดีกว่ามาตรการทางอาญา
4. ทำให้ความเข้าใจหรือมโนทัศน์ของคำว่า "ความผิดอาญา" หรือ "อาชญากรรม" ในระบบกฎหมายไทยขาดความชัดเจน และผิดเพี้ยนเบี่ยงเบนไปจากที่ควรจะเป็น
5. เป็นการกีดขวางพัฒนาการของการจำแนกประเภทความผิดในระบบกฎหมายไทย ดังนั้น ผลการศึกษาในส่วนนี้จึงชี้ให้เห็นว่า การบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญาไม่เหมาะสมกับระบบกฎหมายในปัจจุบัน

ประเภทความผิดที่เหมาะสมสำหรับการกระทำที่บัญญัติให้เป็นลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา

ในส่วนนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาถึงการจำแนกประเภทความผิดอาญา และสถานภาพทางกฎหมายของความผิดเล็กน้อยของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งของประเทศไทย แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงประเภทความผิดที่เหมาะสมสำหรับการกระทำที่บัญญัติให้เป็นลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา ในบริบทของระบบกฎหมายในปัจจุบัน

ผลของการศึกษาพบว่า การจำแนกประเภทความผิดอาญาสามารถกระทำได้หลายวิธีตามความมุ่งหมายหรือแง่มุมที่ใช้ในการจำแนก ดังเช่น การจำแนกตามกระบวนการดำเนินคดี การจำแนกตามความชั่วร้ายทางศีลธรรม และการจำแนกตามภยันตรายที่ต้องการจะป้องกัน เป็นต้น

การจำแนกประเภทความผิดอาญาตามลำดับความหนักเบาของความผิดเป็นวิธีการหนึ่ง
ที่พบในกฎหมายของหลายประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งความผิดอาญาออกเป็น
Felonies, Misdemeanors และ Petty Misdemeanors ประเทศเยอรมนีแบ่งเป็น
Verbrechen และ Vergehen ประเทศฝรั่งเศสแบ่งเป็น Crimes, Delits และ
Contraventions โดยประเทศสหรัฐอเมริกาและเยอรมนีได้ใช้ระวางโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
เป็นเกณฑ์ในการจำแนก ส่วนฝรั่งเศสใช้ลำดับชั้นของโทษและองค์การด้านการศาลยุติธรรม
เป็นเกณฑ์

ปัญหาที่พบจากการจำแนกประเภทความผิดตามลำดับความหนักเบาของความผิด โดยใช้
ระวางโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายเป็นเกณฑ์ในการจำแนก ในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาและ
ประเทศอังกฤษ คือ การเกิดความลักลั่นและไม่เป็นธรรม ความชอบด้วยเหตุผลของการจำแนก
ความผิดเป็น Felonies และ Misdemeanors ได้สูญสิ้นไปเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ
ที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมายอาญาของทั้งสองประเทศ นับแต่มีการยกเลิกโทษริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นโทษ
ที่กล่าวได้ว่าใช้เฉพาะกับความผิด Felonies เป็นต้นมา ในเวลาต่อมาหลายประเทศจึงได้
ยกเลิกการจำแนกความผิดด้วยวิธีการเช่นนี้ เช่น ประเทศแคนาดา ได้ยกเลิกเมื่อ ค.ศ. 1892
ประเทศญี่ปุ่นยกเลิกเมื่อ ค.ศ. 1907 และประเทศอังกฤษ ยกเลิกเมื่อ ค.ศ. 1967

นอกจากการจำแนกประเภทความผิดอาญาแล้ว ในบางประเทศยังได้จำแนกความผิด
ประเภทหนึ่งออกต่างหากจากความผิดอาญา เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้มีความผิด
ประเภท Violations และประเทศเยอรมนีกำหนดให้มีความผิดประเภท Ordnungswidrigkeiten
โดยได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าความผิดประเภทนี้ไม่ใช่ความผิดอาญา

การจำแนกความผิดออกเป็น Violations และ Ordnungswidrigkeiten นี้มีราก
ฐานมาจากการจำแนกความผิดตามความชั่วร้ายทางศีลธรรม ซึ่งแบ่งความผิดออกเป็นความผิดใน
ตัวเอง (Mala In Se) และความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (Mala Prohibita) ที่แม้จะเสื่อม
ความนิยมไปแล้ว แต่ความคิดที่ยังตกทอดมาจนถึงปัจจุบันคือ การยอมรับว่ามีความผิดบางอย่างไม่
ใช่ความผิดอาญาที่แท้จริง มีการให้ชื่อความผิดประเภทนี้ต่าง ๆ กัน เช่น การละเมิดสาธารณะ
(Public Torts) ความผิดต่อสวัสดิภาพสาธารณะ (Public Welfare Offences) ความผิด
ระเบียบ (Regulatory Offences) ความผิดกึ่งอาญา (Quasi Crimes) ความผิดในทาง
การปกครอง (Administrative Offences) เป็นต้น

เหตุผลในการกำหนดให้มีความผิดประเภท Violations ผู้ร่างต้นแบบประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกา ได้ให้เหตุผลว่า คำว่า "ความผิดอาญา" เป็นคำที่มีนัยซึ่งแสดงออกถึงการตำหนิของสังคมต่อการกระทำนั้น มาตรการบังคับทางอาญาควรใช้ เฉพาะกับการกระทำที่มีข้อตำหนิในทางศีลธรรม แต่การกระทำความผิดที่ไม่รุนแรงถึงขนาดที่สมควรจะถูกระบุว่าเป็นความผิดอาญาก็จำเป็นที่จะต้องมีส่วนบังคับ การกำหนดประเภทความผิดให้มีความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่มีใช้ความผิดอาญาเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด และเชื่อว่าวิธีการเช่นนี้จะสามารถตอบสนองความต้องการด้านการบังคับใช้กฎหมาย ได้โดยไม่ทำให้หมิ่นศักดิ์หรือความเข้าใจในคำว่า "ความผิดอาญา" เบาบางหรือ เจือจางลงไป หรือทำให้เกิดการนำเอาโทษจำคุกไปใช้ในทางที่ผิด และนอกจากนี้ยังจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการกำหนดความรับผิด โดยเคร่งครัดได้ในอีกทางหนึ่ง จึงได้กำหนดให้มีความผิดประเภทที่เรียกว่า "Violations"

สำหรับประเทศเยอรมนี สาเหตุที่มีกำหนดให้มีความผิดประเภท Ordnungswidrigkeiten นั้นเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมาย กล่าวคือ ระเบียบข้อบังคับในทางอาญาได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนที่เรียกว่ามหาศาล ประกอบกับประเทศเยอรมนีใช้หลักการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมาย จึงทำให้ถึงจุดที่ต้องมีการชำระกฎหมายอาญา นอกจากนี้แล้ว ในทางนิติศาสตร์ของประเทศเยอรมนียังมีความคิดว่า โทษอาญาเป็นวิธีการที่สังคมใช้เพื่อแสดงว่าผู้กระทำความผิดได้ละเมิดพันธะทางศีลธรรมที่เขามีต่อสังคม โทษอาญานั้นเป็นตราบาปของสังคมที่รุนแรง โดยเหตุผลจึงสมควรที่จะใช้ เฉพาะกับบุคคลที่มีความน่าตำหนิหรือควรรับผิดชอบ โดยการกระทำความผิดเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งเดิมเคยเป็นความผิดอาญาประเภท *Ubertretungen* จึงถูกกำหนดให้เป็นความผิดประเภท *Ordnungswidrigkeiten* อันเป็นความผิดที่มีใช้ความผิดอาญาผลของความเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ เป็นการทำให้โครงสร้างทางความคิดของกฎหมายอาญามั่นคงขึ้น และนับว่าเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการบังคับทั้ประมวล

สำหรับประเทศไทย โดยความหมายของ "ความผิดลหุโทษ" ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มีผลเป็นการจำแนกความผิดอาญาตามลำดับความหนักเบาของความผิดออกเป็นสองประเภท โดยมีอัตราโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายเป็นเกณฑ์ในการจำแนก เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศเยอรมนี และจากผลของการวิเคราะห์ปัญหาจากบทบัญญัติ

เรื่องลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาได้ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยได้พบปัญหาจากการจำแนกประเภทความผิดด้วยวิธีการเช่นนี้เช่นเดียวกัน

แต่สำหรับประเทศไทย นอกจากการจำแนกความผิดอาญาออกเป็นความผิดลหุโทษ และความผิดที่ไม่ใช่ความผิดลหุโทษแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดความผิดเล็กน้อยให้เป็นความผิดอีกประเภทหนึ่งแยกออกจากความผิดอาญา การยอมรับในความแตกต่างของความผิดในระบบกฎหมายไทยได้ปรากฏอยู่ในรูปของการกำหนดวิธีการดำเนินการกับความผิดเล็กน้อยให้ต่างจากความผิดอาญาทั่วไป ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 4 ลักษณะ คือ

1. กำหนดวิธีการดำเนินคดีที่ใช้เฉพาะกับความผิดเล็กน้อย ซึ่งได้แก่ วิธีการเลิกคดีและการพิจารณาคดีในศาลแขวง
2. การบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้
3. ใช้วิธีการกำหนดอัตราโทษของความผิด โดยไม่กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ในกฎหมาย ซึ่งวิธีการนี้ได้ใช้ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แต่เลิกไปเมื่อมีการบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา

4. การให้อำนาจองค์กรบัญญัติกฎหมายลำดับรองบัญญัติความผิด

ความผิดที่สามารถดำเนินการได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ มิได้จำกัดเฉพาะความผิดลหุโทษเท่านั้น ดังเช่น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กำหนดให้ความผิดตามมาตรา 65 และมาตรา 73 ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นความผิดที่สามารถเลิกคดีได้ด้วยการเปรียบเทียบปรับ จึงเป็นที่เห็นได้ว่าแนวความคิดเกี่ยวกับขอบเขตของความผิดเล็กน้อยในประเทศไทยยังไม่ชัดเจนนัก

แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดลหุโทษได้มีความแตกต่างจากความผิดเล็กน้อยอื่น ๆ และความผิดอาญาทั่วไปดังนี้

1. การกระทำความผิดลหุโทษ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เป็นอย่างอื่น
2. ผู้ที่พยายามกระทำความผิดลหุโทษ ไม่ต้องรับโทษ
3. ผู้สับสนในในความผิดลหุโทษ ไม่ต้องรับโทษ
4. เป็นกรณียกเว้นสำหรับการต้องโทษจำคุก กล่าวคือ

ก) ศาลสามารถนิพากษาลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือน แทนโทษจำคุก ได้ในคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน แม้ว่าจะเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ถ้าโทษจำคุกที่รับมาก่อนนั้นเป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษ

ข) ศาลสามารถรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้ ในคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสองปี แม้ว่าจะผู้กระทำความผิดจะเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ถ้าโทษจำคุกที่รับมาก่อนนั้นเป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษ

ค) ไม่เป็นความผิดที่ต้องนำโทษที่รอกการกำหนดหรือรอกการลงโทษบวกเข้ากับโทษคดีหลัง

ง) ไม่เป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษในกรณีที่ได้กระทำความผิดอีก

5. ไม่เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดต้องสูญเสียสิทธิในทางกฎหมายอย่างใด ๆ

6. คดีสามารถเลิกกันได้ ในชั้นเจ้าพนักงาน โดยการเปรียบเทียบ

ความแตกต่างเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของความผิดลหุโทษ ซึ่งแตกต่างจากความผิดอาญาโดยทั่วไป และแสดงให้เห็นถึงการยอมให้อภัยของสังคมต่อความผิดลหุโทษ ซึ่งขัดกับนัยที่แสดงออกถึงการตำหนิของสังคมต่อการกระทำใดการกระทำหนึ่ง ซึ่งปรากฏอยู่ในคำว่า "ความผิดอาญา"

การกำหนดให้การกระทำที่เป็นเพียงความผิดเล็กน้อย ขาดลักษณะของการเป็นความผิดอาญาที่แท้จริงเป็นความผิดอาญา จึงมีผลทำให้ความเข้าใจในคำว่า "ความผิดอาญา" หรือ "อาชญากรรม" ในระบบกฎหมายไทย ผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากที่ควรจะเป็น และยังก่อให้เกิดผลเสียอีกหลายประการ ดังที่ได้กล่าวไว้ในเรื่องผลการบังคับใช้กฎหมายอาญากับความผิดลหุโทษ ปัญหาจากบทบัญญัติเรื่องลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา และปัญหาจากการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

นอกจากนี้ เมื่อได้พิจารณาถึงสภาพสังคมของประเทศไทยที่ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรม อันส่งผลต่อมาถึงความเปลี่ยนแปลงในระบบกฎหมาย มีการใช้มาตรการทางกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบังคับกฎระเบียบของทางการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ การรักษาสภาวะแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค และระเบียบจรรยาบรรณกฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ต้องการเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะ

ต้องการมาตรการบังคับตลอดจนกระบวนการในการดำเนินคดีต่างไปจากความผิดอาญาแบบดั้งเดิม ประกอบกับการกำหนดความรับผิดโดยเคร่งครัด (strict liability) เพื่อกำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบสำหรับการอยู่ร่วมกัน ที่มีแนวโน้มว่าจำเป็นต้องใช้มากขึ้นสำหรับสังคมซึ่งความปลอดภัย สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของสมาชิกแต่ละคนขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของเพื่อนร่วมสังคม แต่มีปัญหาที่การกำหนดความรับผิดในลักษณะเช่นนี้ขัดกับหลักความรับผิดในทางอาญา

ผลของการศึกษาจึงพบว่า ในสภาพต่าง ๆ ดังกล่าวมา การกำหนดให้การกระทำ ความผิดที่ไม่รุนแรงถึงขนาดที่สมควรจะถูกระบุว่าเป็นความผิดอาญาให้เป็นความผิดอาญา และบัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา จึงมีผลเป็นการขัดต่อพัฒนาการของการจำแนกประเภท ความผิดในระบบกฎหมายไทย การนำเอาความผิดลหุโทษออกจากประมวลกฎหมายอาญา และกำหนดประเภทความผิดเสียใหม่ โดยแยกออกต่างหากจากความผิดอาญาให้เป็นความผิดที่มีเพียงโทษทางบริหาร น่าจะเป็นทางออกที่เหมาะสมกับบริบทของระบบกฎหมายไทยในปัจจุบัน

ดังนั้น ผลการวิจัยเรื่องนี้จึงสรุปได้ว่า การนำมาตรการทางอาญามาใช้บังคับกับการกระทำ ความผิดเล็กน้อยที่ได้บัญญัติให้เป็นความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา เป็นการใช้กฎหมายอาญาเกินขอบเขตที่เหมาะสม บทบัญญัติเรื่องความผิดลหุโทษและการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญาไม่เหมาะสมกับระบบกฎหมายไทยในปัจจุบัน ควรนำความผิดลหุโทษออกเสียจากประมวลกฎหมายอาญา และกำหนดประเภทความผิดใหม่แยกออกต่างหากจากความผิดอาญา โดยกำหนดให้เป็นความผิดที่มีโทษทางบริหาร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ อันเกิดจากการบัญญัติให้การกระทำ ความผิดเล็กน้อยที่ได้บัญญัติให้เป็นความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดอาญา บทบัญญัติเรื่องลหุโทษ และการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับบริบทต่าง ๆ ในระบบกฎหมายไทยในปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มของความเปลี่ยนแปลงของกฎหมายในอนาคต ได้ชี้ให้เห็นว่าบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาในส่วนของความผิดลหุโทษสมควรได้รับการแก้ไขในประเด็นดังนี้

1. เปลี่ยนแปลงวิธีการจำแนกประเภทความผิด โดยกำหนดให้มีประเภทความผิดแบบใหม่ซึ่งมีเพียงโทษทางบริหาร เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมายอันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่พัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรม อันนำมาซึ่งความต้องการระเบียบข้อบังคับของทางการ เพื่อกำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบสำหรับการอยู่ร่วมกัน การกำหนดประเภทความผิดชนิดใหม่แยกต่างหากจากความผิดอาญานี้ จะช่วยให้การกำหนดแนวทางในการดำเนินการกับความผิดประเภทนี้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะของความผิด ซึ่งต้องการการดำเนินการต่างไปจากความผิดอาญาแบบดั้งเดิม ทั้งในเรื่องมาตรฐานความรับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะด้าน มาตรการบังคับ ตลอดจนกระบวนการดำเนินการ

2. นำเอาการกระทำที่ได้บัญญัติให้เป็นความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาที่มีลักษณะของการเป็นความผิดที่ควรบังคับใช้ด้วยโทษทางบริหารออกจากประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้การแบ่งแยกประเภทความผิดแบบใหม่ออกจากความผิดอาญามีความชัดเจนขึ้น และจะทำให้หมิ่นศักดิ์หรือความเข้าใจในคำว่า "ความผิดอาญา" เป็นไปโดยถูกต้องสอดคล้องกับลักษณะที่แท้จริงของความผิดอาญา ความผิดที่ควรนำออกจากประมวลกฎหมายอาญา คือ ความผิดตามมาตรา 367 มาตรา 369 มาตรา 370 มาตรา 371 มาตรา 372 มาตรา 373 มาตรา 375 มาตรา 376 มาตรา 377 มาตรา 378 มาตรา 379 มาตรา 380 มาตรา 381 มาตรา 382 มาตรา 383 มาตรา 384 มาตรา 385 มาตรา 386 มาตรา 387 มาตรา 388 มาตรา 389 มาตรา 396 และมาตรา 397

3. พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีโทษทางอาญาระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการนำลหุโทษออกจากประมวลกฎหมายอาญา

4. ยกเลิกความผิดที่ไม่เหมาะสมแก่กาลสมัย คือความผิดฐานไม่ช่วยผู้ตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิต ตามมาตรา 374

5. ยกเลิกความผิดที่เล็กน้อยจนไม่สมควรที่จะถูกประนามว่าเป็นความผิดอาญา และไม่มีลักษณะที่ควรเป็นความผิดที่มีเพียงโทษทางบริหาร ควรใช้เพียงมาตรการทางแพ่ง ซึ่งได้แก่ความผิดตามมาตรา 394 และมาตรา 395

6. นำความผิดที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความผิดในภาคความผิดไปบัญญัติไว้ในภาคความผิดของประมวลกฎหมายอาญา ความผิดที่ว่านี้คือความผิดตามมาตรา 390 มาตรา 391

มาตรา 392 มาตรา 393 และมาตรา 398 เพื่อลดปัญหาการเกิดความผิดพลาดในการวินิจฉัย
ความผิดของเจ้าพนักงานระดับต้นของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

7. นำความผิดที่ยังมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการบังคับทางอาญาที่เหลืออยู่ คือ
ความผิดตามมาตรา 368 ไปบัญญัติไว้ในภาคความผิดของประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้
สามารถยกเลิกภาคลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาได้ทั้งหมด อันจะทำให้การกำหนดประเภท
ความผิดที่มีโทษทางบริหารแยกออกต่างหากจากความผิดอาญาที่มีความชัดเจน และสามารถพัฒนาต่อ
ไปได้

8. ให้ยกเลิกบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ ซึ่งบัญญัติไว้ในภาค 1 ของประมวล
กฎหมายอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดประเภทความผิดที่มีโทษทางบริหาร และการยกเลิก
ภาคลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา แล้วพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นใหม่ เพื่อใช้กับความผิดที่มี
โทษทางบริหาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย